

מצגת 2 – תולדות הכלכלה

כלכלת משפחה

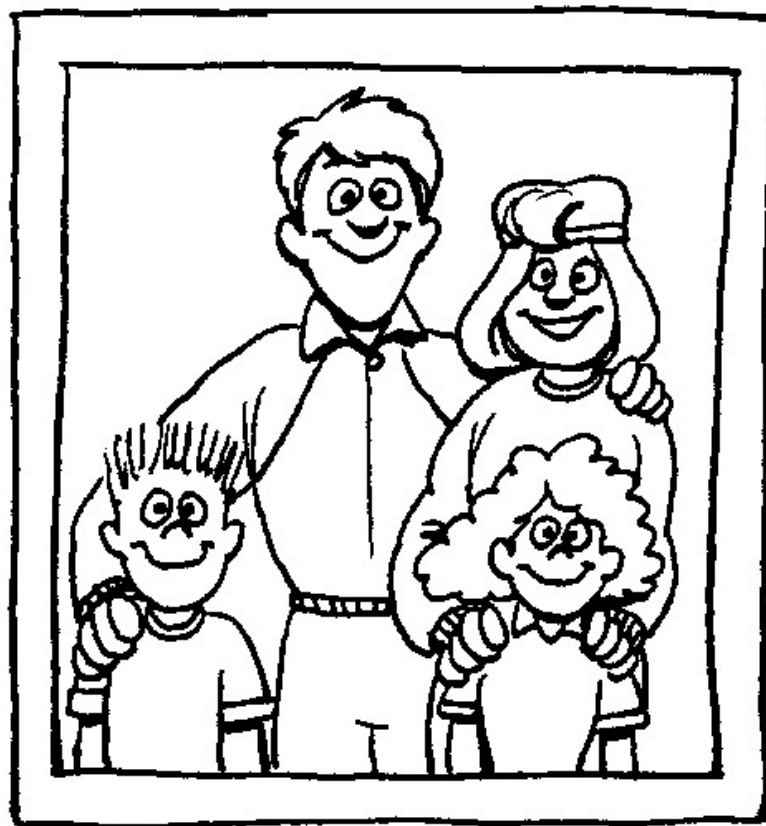
המכללה למנהל

הפקולטה למדעי ההתנהגות

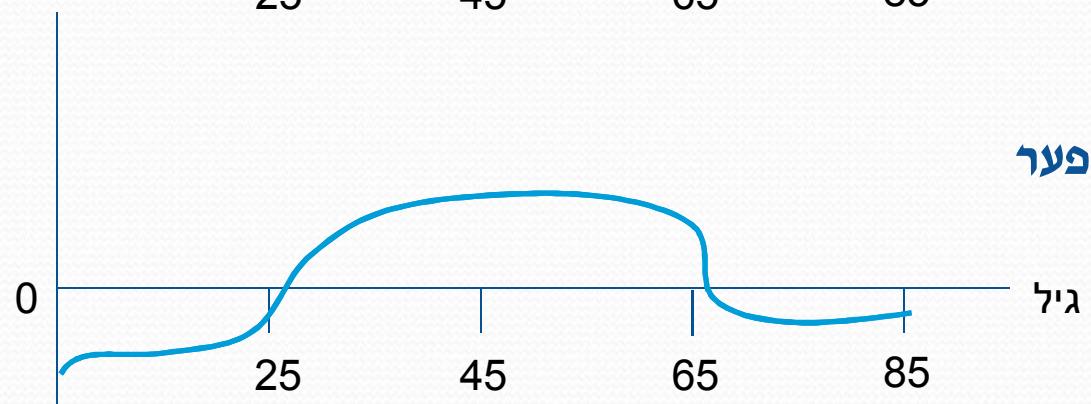
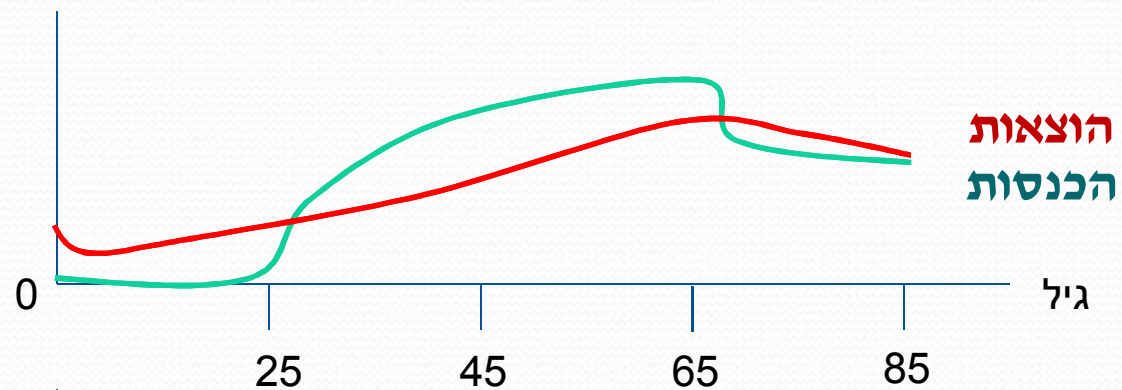
סלע קולקר

selakolker@gmail.com

מבוא לכלכלת משפחה

מעגל החיים

Childhood
35%

Working Age
52%

Elderly
11%

Extreme Elderly
2%

מעגל החיים

- גיל הלידה - עד 24

צורכים הרבה אך ניזונים מהכנסות ההורים

- גיל היזמות - 25 עד 35

ההוצאות הגדולות קשורות לבנית העתיד כמו חינוך חיפוש בת זוג וכדומה

- גיל ההוצאות - 35 עד 45

התקופה בה מוציאים על הדברים הגדולים, בעיקר בית

- גיל הארגון - 45 עד 65

הוא גיל החיסכון לשנות חיינו המאוחרות ולביטוח הזקנה

- גיל הזקנה - 65 עד 85

צורכים על חשבון החסכונות או על חשבון הילדים

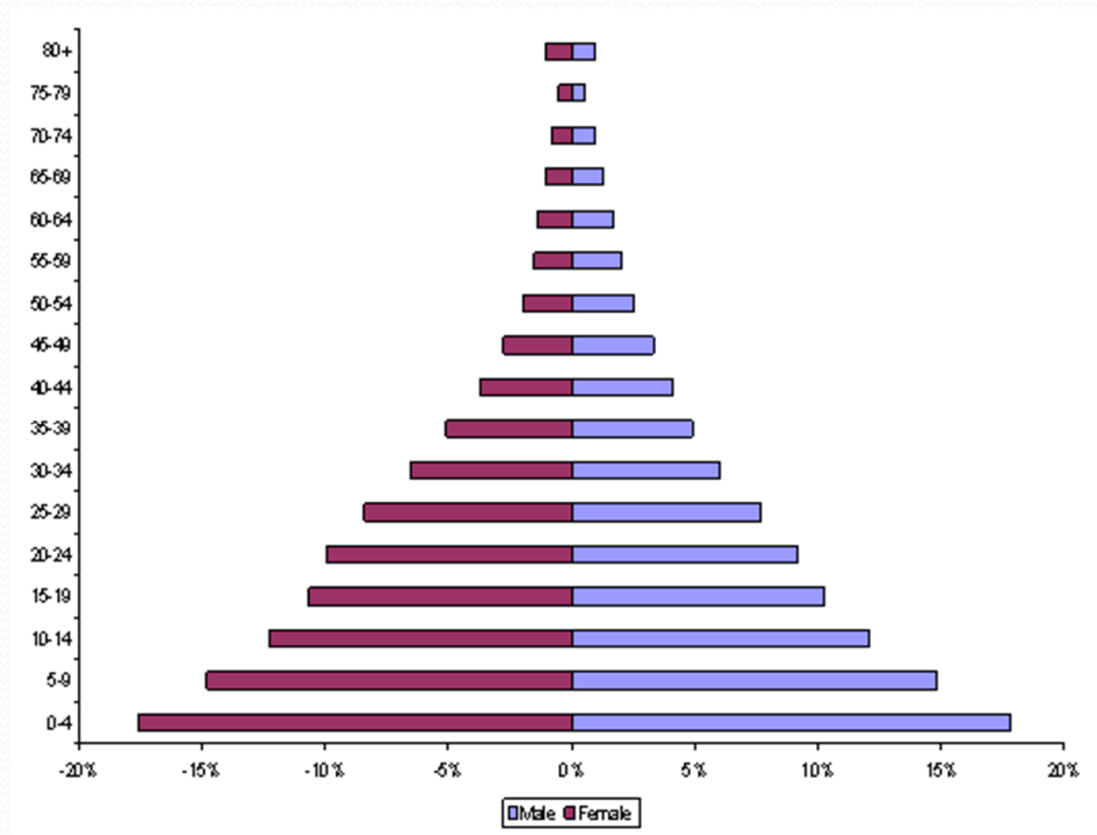
- גיל הזקנה המאוחרת - 85 פלוס

צורכים פחות, תורמים הרבה פחות, עלולים להפוך לנטל

גיל
העבודה

פירמידת הגילאים

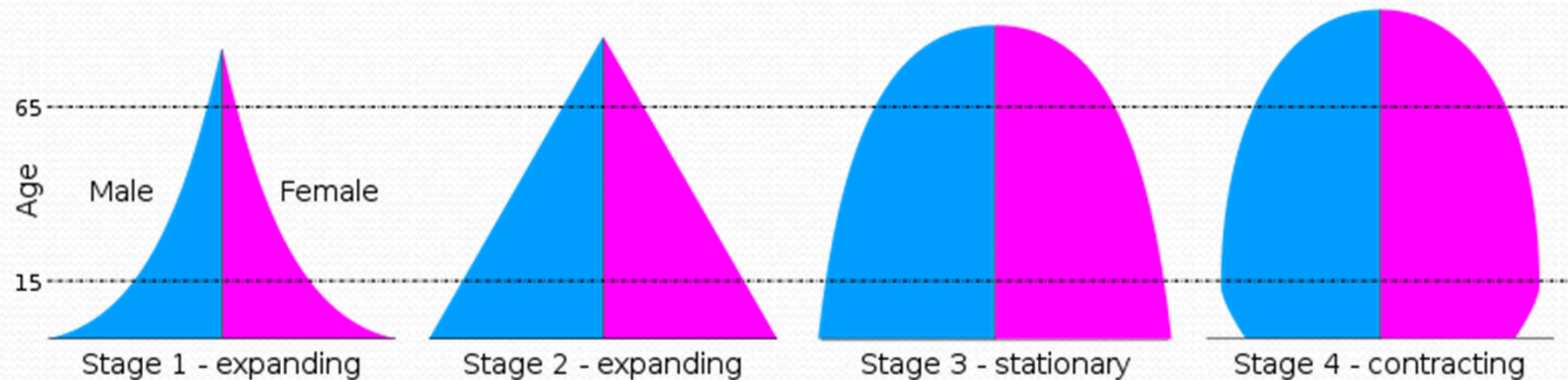
- שיעור האוכלוסייה באחוזים, לכל 5 שנתונים
- גברים מצד שמאל, נשים מצד ימין

Gambia, 2003

פירמידת הגילאים

- שלב ראשון: תמותה רחבה, ילודה רחבה
- שלב שני: ירידה בשיעור התמותה
- שלב שלישי: ירידה בשיעור הילודה
- שלב רביעי: התהפכות בסיס הפירמידה

מבנה גילאי וצמיחה כלכלית

- יש קשר בין מבנה הפירמידה לשיעור הצמיחה של המדינה.
- אוכלוסייה עם שכבת עבודה רחבה היא אוכלוסייה משגשגת.
- בפרט, עובי שכבת גיל ההוצאה (35-45), מנבא שגשוג כלכלי.

ישראל

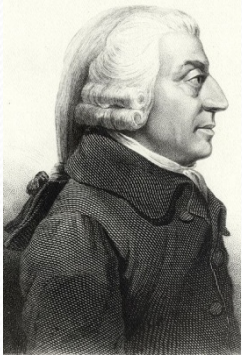
- כ-45% מאוכלוסיית מדינת ישראל נמצאים בגיל הלידה.
- זו המדינה המערבית והמתועשת היחידה המתאפיינת במבנה דמוגרפי כזה, ללא כל פרופורציה לשאר הקבוצות.
- ההתבלטות הדמוגרפית הזו תלווה את מדינת ישראל כ-60 שנה, והיא תכתיב מגמות כלכליות ופוליטיות בחברה הישראלית העתידית.
- החל משנת 2012 תכנס מדינת ישראל לתור הזהב שלה.

(דוד פסיג, 2008)

קיצור תולדות הכלכלה

קיצור תולדות הכלכלה

כלכלה מרקנטיליסטית

המאה ה-16

הכלכלה הקלאסית

המאה ה-18

אדם סמית (1723-1790)

"עושר העמים"

1776

הכלכלה הניאו-קלאסית

המאה ה-19

קרל מנגר (1840-1921)

"עקרונות הכלכלה"

1871

אלפרד מרשל (1842-1924)

"עקרונות הכלכלה"

1890

הכלכלה הקיינסיאנית

המאה ה-20

ג'ון מיינרד קיינס (1883-1946)

"התאוריה הכלכלית של התעסוקה הריבית והכסף"

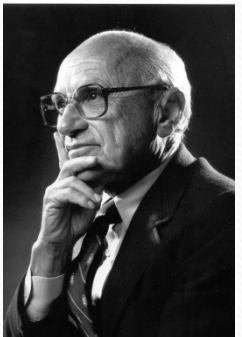
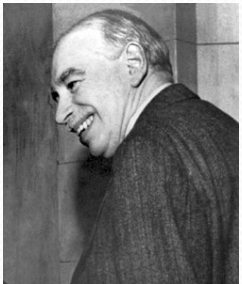
1935

האסכולה המוניטארית

"ההיסטוריה המוניטארית של ארה"ב"

1963

מילטון פרידמן (1912-2006)

מרקנטיליזם

מרקנטיליסטית

קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

משחק סכום אפס

נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטארית

- רווח לאחד הוא הפסד לאחר
- העושר נמדד על ידי כמות הזהב
- הכח הכלכלי מתרכז אצל המלך
- מאזן התשלומים

$$+ \text{יצוא} - \text{יבוא} = \text{עודף במאזן}$$

(גרעון במאזן)

- עידוד היצוא
- הגבלת היבוא

יכולת הייצור

מרקנטיליסטית
קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

משחק סכום אפס
נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטארית

● אדם סמית (1723-1790)

כלכלן סקוטי הנחשב לאבי הכלכלה המודרנית
כתב בשנת 1776 את "עושר העמים"

● זהב אינו נכס מניב

● עושר אינו נמדד בזהב אלא ביכולת הייצור

● הון (capital): כלל הנכסים המשמשים לייצור

ובכלל זה הון אנושי הון מכאני ואדמות

יתרונות לגודל

ייצור מורכב מעלות קבועה ועלות משתנה

מרקנטיליסטית

קלאסית

נאו-קלאסית

קיינסיאנית

מוניטארית

משחק סכום אפס

נכס מניב

יתרונות לגודל

מומחיות ויעילות

מטכנולוגיה לצמיחה

היד הנעלמה

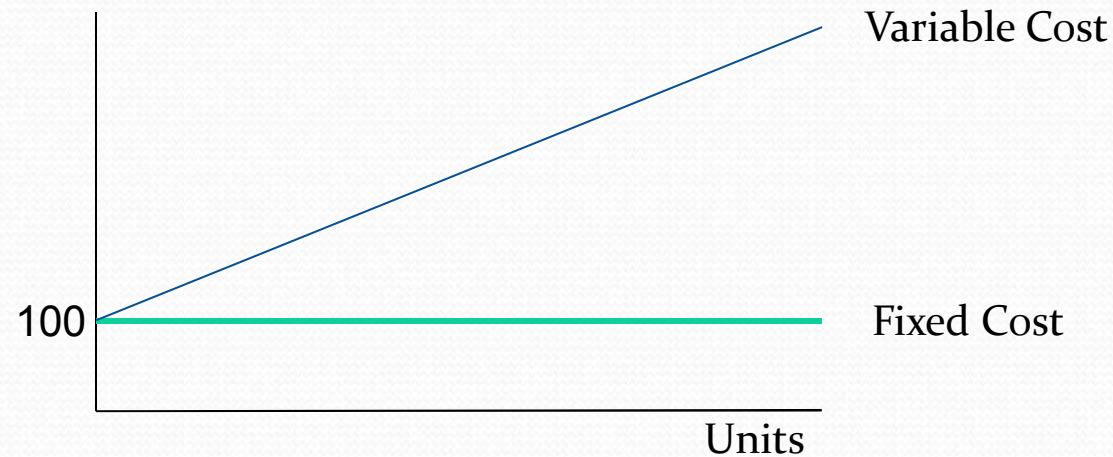
מקסום הרווח

שיווי משקל כלכלי

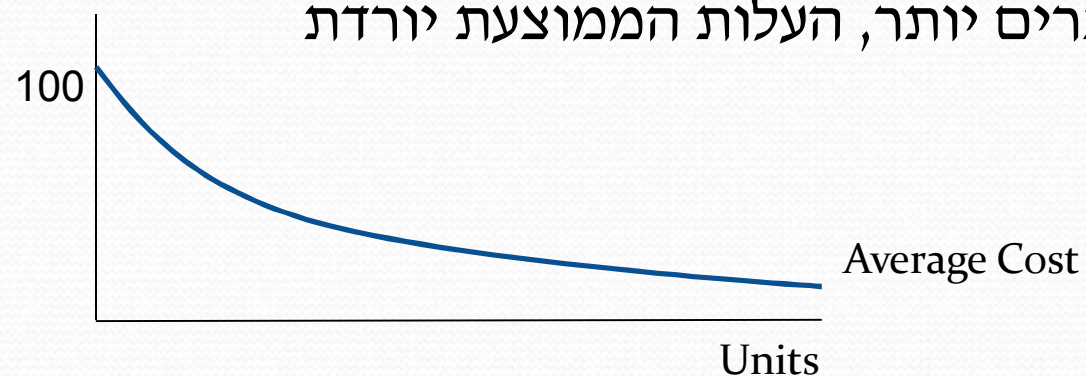
תועלת שולית

התערבות ממשלה

התערבות מוניטארית

ככל שמייצרים יותר, העלות הממוצעת יורדת

מומחיות ויעילות

מרקנטיליסטית
קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

משחק סכום אפס
נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטארית

- דרושה חלוקת עבודה
- החלוקה מגבירה את ההתמחות
- נוצר סחר חליפין
- עליה ברמת החיים
- שוק גדול מפרנס הרבה מומחים
- אין טעם להגביל את הסחר

מטכנולוגיה לצמיחה

מרקנטיליסטית
קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

משחק סכום אפס
נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטארית

- מחיר המוצרים נגזר מעלות הייצור
- קפיטליזם מוביל להתקדמות טכנולוגית

שמובילה לקפיטליזם...

- שניהם יחד יעצימו את עושר המדינה

- אין טעם להטיל מיסים

היד הנעלמה

Invisible Hand

מרקנטיליסטית
קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

משחק סכום אפס
נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטרית

- "אושר העמים" הוא שיר הלל לתחרות החופשית
- יש כח כלכלי "אלוהי" שמסדר את הכל
- אין טעם להגביל ייצוא
- אין טעם לגבות מיסים
- התערבות ממשלתית מזיקה
- כוחות השוק מוצאים לבד את הדרך ליעילות כלכלית
- המדינה צריכה להתעסק בביטחון, בריאות וחינוך
- לא בסיבסוד, מיסוי, או פיקוח מחירים

הכלכלה הנאו-קלאסית

מרקנטיליסטית
קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

שם כללי לקבוצה של אסכולות שרואה את הכלכלה כשדה משחק, בו שחקנים פועלים למטרת מקסום הרווח והתועלת שלהם, הניתנים לניתוח אמפירי מדויק.

משחק סכום אפס
נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטארית

הנחות יסוד

- השחקנים מבחינים בין רצוי ולא רצוי
- השחקנים פועלים להשגת מטרות רצויות
- פועלים באופן עצמאי על סמך מידע מלא ורלבנטי
- במטרה למקסם תועלות ורווחים

שיווי משקל כלכלי

מרקנטיליסטית
קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

- הנקודה שבה אף שחקן לא יכול לשפר את מצבו על ידי פעולה חד צדדית.
- למשל, מחיר וכמות נקבעים במגרש של ביקוש והיצע
- שיווי משקל נחשב ל"פיתרון" של בעיות מיקסום הרווח

משחק סכום אפס
נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטארית

תועלת שולית

מרקנטיליסטית
קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

משחק סכום אפס
נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטארית

- **תועלת**: ערך סובייקטיבי לצרכן
הערך של המוצרים לא נקבע רק על ידי עלות
הייצור אלא גם על ידי התועלת המופקת לצדדים
- **תועלת שולית**: התועלת הנובעת מיחידה אחת נוספת
- התועלת השולית פוחתת ככל שיש יותר יחידות

קיינס – כלכלת מאקרו

מרקנטיליסטית
קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

גיון מיינרד קיינס (1883-1946) כלכלן בריטי, כתב בשנת 1935 את סיפרו "התאוריה הכלכלית של התעסוקה הריבית והכסף" על רקע השפל הגדול של שנת 1929.

משחק סכום אפס
נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטארית

- מאקרו כלכלה שונה ממיקרו כלכלה
- יש צורך בהתערבות ממשלתית לשליטה באבטלה ובתוצר
- השליטה באמצעות קביעת הוצאות הממשלה
- יש להגדיל את הגרעון הממשלתי בתקופות מיתן
- ולהגדיל את העודף הממשלתי בתקופות שגשוג

מילטון פרידמן

מרקנטיליסטית
קלאסית
נאו-קלאסית
קיינסיאנית
מוניטארית

מילטון פרידמן (1912-2006) כלכלן יהודי אמריקאי חתן פרס נובל. כתב בשנת 1963 את סיפרו "ההיסטוריה המוניטארית של ארה"ב"

משחק סכום אפס
נכס מניב
יתרונות לגודל
מומחיות ויעילות
מטכנולוגיה לצמיחה
היד הנעלמה
מקסום הרווח
שיווי משקל כלכלי
תועלת שולית
התערבות ממשלה
התערבות מוניטרית

- מתנגד לקיינס – אי התערבות פיסקאלית.
- משום שאינפלציה תבטל את השפעת המדיניות התקציבית.
- במקום זה: פיקוח מוניטרי באמצעות פיקוח על היצע הכסף והריבית.
- מתלמידיו: יעקב פרנקל, דוד קליין, סטנלי פישר